

SOS mod Racisme
Nørre Allé 7, 2200 Kbh. N.
sos@sosmodracisme.dk
www.sosmodracisme.dk

København, d. 5. maj 2015

Til Justitsministeriet,
mod@jm.dk; Asyl.visumkontoret@jm.dk

SOS mod Racisme har d. 4. december 2014 indsendt høringssvar vedr. Lov om styrkede kontrolmuligheder i grænseområder og lufthavne og strengere straffe for ulovligt ophold i Danmark og for at hjælpe folk til ulovligt ophold i Danmark (1). En del af lovgivningen blev desværre vedtaget med virkning fra 1. april 2015.

Vedr. de to udkast til nye bekendtgørelser, der er sendt i høring, har vi følgende bemærkninger:

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om udlændinges adgang her til landet

En teknisk detalje: § 11, stk. 1 kan opfattes som at det er alle luftfartsselskaber der forud for et flys ankomst skal give politiet besked om, hvem de flyver med, etc. – ikke kun ved luftfarter fra ikke-Schengenlande. Her bør det vel specificeres at der kun er tale om transport fra andre lande end Schengenlande, ved transport fra Schengenlande er det kun på politiets begæring disse oplysninger skal gives, jf. høringsbrevet.

Bekendtgørelse om kontrol af ulovligt ophold efter indrejse

Lovforslaget bemyndiger politiet til at foretage kontrol af lovlig indrejse fra Schengenlande og af lovligt ophold i grænsenære områder, og i havne og i lufthavne.

Man har først og fremmest tekstmæssigt lagt sig op ad en hollandsk ordning, som ved EU-domstolen blev fundet ikke at overtræde Schengen-kodeksen som forbød egentlig grænsekontrol. En begrundelse for domstolen var, at i Holland blev opholdskontrol foretaget allevegne, overvejende af personer befordret i motorkøretøjer, ikke først og fremmest direkte ved grænserne.

”EU-Domstolen understregede under henvisning til sagen Melki, at overholdelsen af Schengen-grænsekodeksens artikel 21 skal sikres ved at *indføre og efterleve en retlig afgrænsning, som sikrer, at den praktiske udøvelse af beføjelsen til at udføre identitetskontroller i forbindelse med bekæmpelsen af ulovligt ophold og i øvrigt af grænseoverskridende kriminalitet knyttet til ulovlig indvandring ikke har en tilsvarende virkning som grænsekontrol*”.

Det danske forslag handler både i sin nuværende og sin oprindelige form først og fremmest om indrejsekontrol og er centreret om ”grænsenære områder”, havne og især lufthavne, og overtræder dermed formentlig Schengen-bestemmelserne om ikke at indføre en grænsekontrol inden for Schengenområdet. Når regeringen i det oprindelig fremsatte forslag anførte, at ”fremtidens bekæmpelse af ulovlig indvandring og dertil knyttet kriminalitet skal baseres på intelligent kontrol, anvendelse af moderne teknologi og styrket internationalt samarbejde”, er det aktuelle forslag helt ved siden af.

Vi har specielt bidt mærke i lovforslagets § 2, stk. 5: ”I forbindelse med kontrol kan kun en del af flyets, togets eller færgens passagerer eller de passerende transportmidler kontrolleres”.

Eftersom forslaget tager sigte på at hindre ulovlig indrejse og ulovligt ophold af udlændinge inklusive asylansøgere, vil det *reelt* betyde, at personer med udenlandsk baggrund, mørk hudfarve, anden påklædning end sædvanligt europæisk tøj eller personer, som taler dansk med accent eller som ikke mestrer det danske sprog hyppigt vil blive udtaget til kontrol, mens de, der er lyse i huden typisk vil undgå en sådan kontrol.

Forslaget vil i sin formulering og gennemførelse således indebære diskrimination af etniske minoriteter og dermed overtræde Ligebehandlingsloven (2012) § 3 stk. 2 om direkte diskrimination og § 3 stk. 3 om indirekte diskrimination (2), samt Racediskriminationskonventionen.

Lovforslaget er hverken hensigtsmæssigt eller nødvendigt. Der er tværtimod erfaring for, at den etniske profilering som implicit vil ligge i den foreslåede praksis hos etniske minoriteter har forvoldt stor skade, afmagt og vrede over at blive mistænkeliggjort og ikke regnet for at være dansk, - uanset om de er født i Danmark og altid har boet i Danmark. Den foreslåede diskriminerende politik vil også skade det danske samfund, idet loven yderligere vil opdele samfundet i "os og dem".

For etniske minoriteter, vil det – hvis forslaget gennemføres - være en pest at vende tilbage til Danmark efter en udlandsrejse – uanset om det blot er over den tyske grænse eller med fly fra et andet Schengenland. Med hensyn til diskrimination pga. etnicitet, hudfarve, etc. vil vi være tilbage til, hvor vi var for 20 år siden, hvor alle, der havde mørk hudfarve, ikke talte dansk eller talte dansk med accent, eller ikke var danske statsborgere, kunne forvente at blive taget ud og kontrolleret i lang tid i Kastrup Lufthavn, mens personer med lysere hudfarve blot kunne vise deres pas.

Ligeledes – hvis etniske minoriteter bor eller opholder sig inden for ½ times kørsel med tog, bus eller bil fra den dansk-tyske eller dansk-svenske grænse, kan de forvente hyppigt at få deres opholdsgrundlag kontrolleret – uanset om de er danske statsborgere eller er født her i landet.

Ud over det besvær, den tort og belastning, som den foreslåede diskrimination vil påføre personer af anden etnisk baggrund m.v., vil loven medføre et mere spændt forhold mellem etniske minoriteter og politiet. Loven vil også spænde ben for etniske minoriteters følelse af tilhør og tillid til Danmark.

I vores tidligere høringssvar skrev vi om nogle af disse problemer (1).

I 1996 tog SOS mod Racisme initiativ til et samarbejde med Københavns Politi for at få et bedre forhold mellem etniske minoriteter og politiet, og for at etniske minoriteter kunne opleve at politiet også var deres politi. En af de store anstødsstene for etniske minoriteter var, at de meget ofte blev pillet ud og kontrolleret om de havde opholdstilladelse, om de havde narkotika på sig eller havde begået noget ulovligt. De var især udsatte for politikontrol: i lufthavne, ved grænseovergange, og hvor som helst på gaden, især når de ikke færdedes i følgeskab med personer med lys hud eller personer der talte dansk uden accent. Mange oplevede at blive kontrolleret og checket flere gange på samme dag, hvilket medførte at mange med minoritetsbaggrund var vrede på politiet og følte de blev anset som kriminelle pga. deres hudfarve eller etnicitet.

I 1997 udsendte Politidirektøren i København en meddelelse, der udstak rammerne for politiets adfærd og forhold til de etniske minoriteter. Efter denne måtte politibetjente i København ikke udføre razzia eller kontrollere alle udlændinge, med mindre det var efter ordre fra Politidirektøren. I Kastrup Lufthavn blev kontrolcheck efter udlændingestatus og hudfarve erstattet af check af alle personer på bestemte flyruter, og af personer, med en mistænkelig rejseadfærd, eller personer, som der i forvejen var mistanke til - fx ved tips om narkotikasmugleri. Ved mistænkelig adfærd eller efterforskning af kriminalitet kunne politiet naturligvis checke enkeltpersoner. Den sjældnere anvendelse af kontrol af opholdstilladelser fjernede en væsentlig mistillid og spænding mellem politiet og personer med minoritetsbaggrund.

Fra 2007 blev forholdet mellem politi og etniske minoriteter mere anspændt i forbindelse med visitationer på Nørrebro. Drengene og unge mænd fra etniske minoriteter oplevede at blive visiteret meget hyppigere end andre, og havde typisk ikke set danskere blive visiteret (3). Personer med minoritetsbaggrund ville typisk ikke vidne eller hjælpe politiet under bandekrigen i København, og det blev sværere at rekruttere personer med etnisk minoritetsbaggrund til politiet.

Vi er bange for, at man med det nye lovforslag sætter udviklingen tilbage til før 1997. Den nuværende politidirektør i København har erkendt, at de hyppige visitationer i 2007-2008 var til meget lidt nytte, mens de medførte et meget anspændt forhold mellem politi og etniske minoriteter. Derfor vil man i kampen mod terror gå efter oplysninger, vink og mistanker fra politiet og samarbejdspartnere og ikke hyppige check efter hudfarve og minoritetsbaggrund.

En indførelse af etnisk profilering på ny i forbindelse med den foreslåede indrejse- og opholdskontrol ved ankommande fly og i grænsenære områder (fx København, Sønderjylland og Lolland-Falster) vil medføre, at de etniske minoriteter vil føle sig diskrimineret, forulempet og mistænkeliggjort.

Konklusion:

SOS mod Racisme fraråder kraftigt den foreslåede indrejse- og opholdskontrol for udlændinge i Danmark, da dette på grund af kontrollens natur vil medføre diskrimination af personer med anden etnisk baggrund end dansk og yderligere modsætninger i befolkningen pga. diskriminationen.

For SOS mod Racisme

Anne Nielsen, Næstformand

- (1) SOS mod Racisme Høringssvar af 4. december 2014:
http://www.sosmodracisme.dk/userfiles/downloads/Hoeringssvar_graensekontrol_i_lufthavne_mv.pdf
- (2) Bekendtgørelse af lov om etnisk ligebehandling (2012, uddrag):
 - **§ 3.** Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af vedkommendes eller en tredjemands race eller etniske oprindelse.
 - *Stk. 2.* Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.
 - *Stk. 3.* Der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.
- (3) Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination: En afrikaner med røde øjne – Rapport om politiets praksis i forbindelse med visitationer. (2011). Kan downloades fra:
http://www.sosmodracisme.dk/userfiles/downloads/Storerapporter/Rapport_om_etnisk_profilering_DRC_2011.pdf